ЗМІСТ.

ПЕТРО ГІРКИЙ:
Перше просьвічене Сіддартха 1
ІВАН ЛИПА:
Так минали століття... 6
ІВАН ФРАНКО:
Батьківщина (конець б.) 10
МАРУСЯ ВОЛЬВАЧІВНА:
Спомини української селянки (далї буде) 31
АНДРІЙ ЧАЙКІВСЬКИЙ:
З ласки родини, повість (далї буде) 42
ФРАНСУА КОППЕ:
Щедра запомога 65
ФРАНК НОРРІС:
Вир, повість (далї буде) 71
Із французьких поетів 96

М. ГРУШЕВСЬКИЙ:
Що-ж далї? (В справі руських ґімназий) 1
АНАТОЛЬ ФРАНС:
Розділ держави від церкви 6
Л. Г.:
Конґрес вільнодумців у Римі 13
М. ЛОЗИНСЬКИЙ:
Гльосси про міжпартійні відносини галицьких Українців (конець буде) . 19
ІВАН ФРАНКО:
Ювилей Івана Левицького (Нечуя) 36
СТ. ТОМАШІВСЬКИЙ:
Нова книжка — нові часи 43
ВОЛОДИМИР ГНАТЮК:
Новий русько-німецький словарь 54
ОЛЕКСА ІВАНЧУК:
В справі піднесеня домашнього промислу.... 60
Хроніка і бібліографія.... 67

1905.

РІЧНИК VIII. ТОМ XXIX.
КНИЖКА I. ЗА СІЧЕНЬ.

ПРИВАТНА БІБЛІОТЕКА
ОСИПА І АНАСТАЗИЇ КОЧАН
ЗДА

ЛІТЕРАТУРНО-НАУКОВИЙ ВІСТНИК

ЛЬВІВ.

З друкарнї Наукового Тов. ім. Шевченка
під зарядом К. Беднарського.

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-01 19:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112067880721
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

891.7905
LIN
v. 8
no. 1-3

Зміст двацять девятого тому.

За січень, лютий, март 1905 р.

стор.

I. Поезії.

Петро Гіркий: Перше просьвічене Сіддарха . . 1—5
Павло Граб: Із французьких поетів 96
Олекса Коваленко: Славному українському повістярові Ів. С. Левіцькому . . . . . 97—98
М. І. Вдовиченко: Із славянських поетів . . . 196
Наш альбом . . . . . 197—198

II. Повісти, новелї, драми.

Іван Липа: Так минали століття . . . . . 6—9
Іван Франко: Батьківщина . . . . . 10—30, 99—110
Маруся Вольвачівна: Спомини української селянки . 31—41
М. Старицький: Чарівний сон. . . 111—123, 202—215
В. Масляк: Відроджений . . . . . 124—129
Надія Кибальчич: Концерт . . . . . 130—132
Андрій Чайківський: З ласки родини 42—64, 133—167, 223—243
Володимир Сухий: I. Перед театром . . . . 199—200
II. Для добра народу . . . 200—201
Антін Володиславич: Той третій . . . . 216—220
Евгенія Щербаківська: Перекотиполе . . . . 221—223

Франсуа Коппе: Щедра запомога . . . . . 65—70
Франк Норріс: Вир . . . 71—95, 168—195, 244—264
Стефан Жеромский: Покуса . . . . . 265—268

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-01 19:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112067880721
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

СТОР.

III. Література, наука, штука.

М. Грушевський: Що-ж далї? (В справі руських ґімназій) 1—5
Л. Г.: Конґрес вільнодумців у Римі . . . . . 13—18
М. Лозинський: Ґльосси про міжпартійні відносини галицьких Українців . . . . . 19—35, 98—105
Іван Франко: Ювилей Івана Левицького (Нечуя) . 36—42
Ст. Томашівський: Нова книжка — нові часи . . 43—53
Володимир Гнатюк: Новий русько-німецький словарь 54—59
Олекса Іванчук: В справі піднесеня домашнього промислу 60—66
Ганна Барвінок: Сьвяте Різдво на хуторі . . . 77—84
І. Ф.: Сухий пень . . . . . 85—97
Іван Кревецький: Корифей російської критики і українське письменство . . . . . 106—121
Іван Франко: Львівський театр і народня честь . . 122—132
І. Кр.: Бібліотека „Народного Дому" у Львові . . 133—137
Новий документ до старого „спору" . . . . . 153—159
Іван Франко: Михайло Павлик . . . . . 160—186
Сергій Єфремов: Бонавентура в українській літературі 187—202
О. Вишневський: На переломі . . . . . 203—210
М. Грушевський: В справі руських шкіл і руського театру 211—220
Іван Франко: Замісь діскусії — цьвітки полєміки . 221—237
Ст. Чарнецький: Гостина театру „Руської Бесїди" у Львові . . . . . 238—248
Роман Братковский: Перша вистава укр. штуки і промислу у Львові . . . . . 249—256

Анатоль Франс: Розділ держави від церкви . . 6—13

Хроніка і бібліоґрафія:
1. З літератури і науки . 67—69, 138—141, 257—258
2. Нові книжки . . . 69—74, 141—150, 258—264
3. З громадського житя . . . . 265—268
4. Театр і штука . . . . . 76, 150—152
5. Некрольоґи . . . . . 74—76, 152, 265
6. Оголошеня 76, 268
7. Від редакції 152, 268

Generated on 2015-08-01 19:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112067880721
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN

Новий русько-німецький словарь.

Перед кількома місяцями появив ся в продажи: „Руско-німецкий словар“ Омеляна Поповича в Чернівцях. Сей словарь, як видно з його обєму (320 стор., 8°), підручний, тому годі до нього ставити такі вимоги, як до повного. Та коли оцінимо його загально, то оцінка вийде прихильна, бо добрі прикмети рішучо переважають слабі сторони.

Передовсім важно, що сей словарь призначений для Німців, а не для Русинів, тому то й при поодиноких словах подані відміни, роди і ин. тільки до руських слів, а не до німецьких. Дуже добра прикмета словаря й та, що в ньому окремим друком або окремими знаками зазначено всї голосові зміни при конюґації і деклїнації, що значно улекшує чужинцеви розумінє нашої мови і користуванє словарем. Так прим. слово зб*і*р із курсивним *і* означує, що при відмінї *і* переходить на *о*, отже збору, зборови і т. д. Так само з*і*р — зору; зб*і*ч — збочі; зл*і*сть — злости; к*і*р — кору; к*і*л — кола; клек*і*т — клекота і ин. При дієсловах курсивні букви *у* і *ю* у словах на -увати, -ювати означують, що в пасивних дієприкметниках *у* і *ю* переміняєть ся на *о* і *ьо*, як: рах*у*вати — рах*о*ваний; куп*у*вати — куп*о*ваний; шан*у*вати — шан*о*ваний; мал*ю*вати — мал*ьо*ваний і ин. Иньші звуки, що переходять якісь вміни, надруковані також курсивом, отже: п*і*ч — печі: п*о*ле — піль; ма*з*ати — мажу; пи*с*ати — пишу; та*с*кати — тащу; пла*к*ати — пла́чу; пла*т*ити — плачу́ і т. д. при чім автор наводить також змінену форму. Скобками зазначує знов він ті звуки, які при відмінї відпадають, отже: ма́р(о)т, мар(е)ць, манов(е)ць, ма́ґ(о)ль, ма́ч(о)к, мер(ле́)ць, міст(о́)к і ин. Скобки означають також, що слово може уживати ся без букв у скобках або може мати иньше значінє,

Generated on 2015-08-01 19:54 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112067880721
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN

подане в скобках, пр. мале(се)нький, мерз(ени)ість, минати — vorbei sein (gehen, ziehen), schwinden; мірний — (mittel) mässig і ин. Автор указує також при словах важнійші відміни, або коли вони цілком правильні, подає при них відсилачі до головних взірців деклінації і конюґації, надрукованих у передмові до книжки.

Поєдинчі і зложені слова також дуже легко відріжнити чужинцеви з тої причини, що автор друкує наростки і приставки иньшим друком, як: *за*чу́ти, *з*блуди́ти, *зі*бга́ти, *на*вози́ти, *на*бій, *на́*гніт, *під*охо́та і т. д. Через те знає кождий від разу, де має шукати за поєдинчим словом, яке може бути йому потрібне.

На похвалу автора треба зазначити ще й се, що він старав ся повикидати зі словаря всї москалїзми, що так занечистили нашу мову; вправдї не вдало ся йому перевести се цїлком, — що я й зазначу далї — але коли порівняти його словарь із словарем Желехівського, то покажеть ся, що процент москалїзмів у Поповича далеко менший, нїж у Желехівського.

Дуже шкода на мій погляд, що автор не ужив при подаваню поєдинчих і зложених слів, та при споріднених, скороченого способу, через що міг заощадити багато місця і використати його на збільшенє числа слів, яке може вийти тільки на користь кождого словаря. Чи не лїпше було побіч слова *брат* по його нїмецькім значіню дати *-ик* (*їк*), *-ова́*, *-а́нець* (-а́нок) і нїмецькі поясненя, нїж визначувати для них окремі стрічки, через що змарнувало ся непотрібно місце. Так само й при зложених словах вистало б було подати поєдинче раз, а опісля приставки, з якими воно складаєть ся, прим. су́нути, *з-*, *за- ви-*, *по- під- при- роз- на-* і т. д. нїж стільки разів повтаряти цїле слово! Кождий же інтелїґентний чоловік потрафить собі легко сам його зложити, а сей словарь виданий для інтелїґенції, не для простих людий, для яких не дуже то й треба словарів, а як коли й треба, то ті словарі для них повинні зовсїм інакше виглядати, як словарь Поповича.

По сих увагах більше загального характеру перейду до дрібнїйших, які насунули ся при перелистовуваню книжки. Зачну від наголосу.

Наголос подавав автор переважно правильно, а де він буває подвійний, то зазначував се на словах, прим. за́-зле́ ма́ти, лїни́віти, по́че́сний і ин. Та є й такі слова, на яких він зазначує або зовсїм не уживаний наголос, або як уживаний, то хибно, або на дуже вузкім просторі. А що його словарь не обіймає говорів, бо за ма-

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-01 19:54 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112067880721
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

лий, то й такі наголоси не повинні в ньому бути. Я зазначу хоч деякі: Ва́бець, ве́жа, госпо́дарити, до́бродій, жа́жда, же́нити, зве́но, като́рга, краша́нка, прова́л, сливе́ в знач. майже, старо́ста, чарі́, шу́ма (Schaum) і ин.

Багато також подибуєть ся в словарі правописних неконсеквенцій, або навіть неправильностий. Поминаю те, що автор не мягчить цілком закінчень *-ський*, *-цький*, тримаючи ся тут очевидно галицьких шкіл, але повинен був бодай консеквентно перевести звук *у* у складах *-ува*, тим більше, що при дієсловах не тримав ся тут галицьких взірців і писав правильно: купувати, напастувати, рахувати, лаштувати і т. д. зам. куповати, напастовати, лаштовати і т. д. Та не вважаючи на те він пише: бісн*о*ватий, вилк*о*ватий, вин*о*ватий і ин., хоч *у* в тих словах і правильнїйше і звучить красше. Так само йдучи за галицькими шкільними взірцями полишав він усюди такі інфінітіви, як: мочи, беречи, вибічи, вимочи, виречи і ин. зам. могти, вимогти, берегти, вибігти, виректи, спекти і т. д. Так само галицький шкільний вплив видно в писаню таких слів, як: без*в*стидний, *в*згляд, *в*здовж, *в*знеслий, *в*стид, *в*схід, в*и*дане, вид*о*птати, рішенець, *ш*кло, *ш*клянка, *ш*кляр, *ш*кородити і ин. зам.: зам. стид, схід і т. д. та: відданє, витоптати, рішинець, скло, склянка, склярь, скородити і ин. В іменниках на *р* не дає він цілком змягченя, хоч на таке змягченє вказує другий відмінок, отже: царь, господарь, різьбарь і ин. За те чисто буковинським треба вважати мішанє самозвуків *е* та *і*, *и*, як: ш*е*стак, претичина, зав*и*дія, зав*и*руха і ин. Не знаю також, чому автор уживає постійно *и* зам. *і* в таких словах, як: без*и*менний, б*и*ржа, б*и*сер, кам*и*золька, кап*и*тан, микдал, м*и*нута, м*и*рянин, раб*и*н і ин. Ба*рі*лка коли уживаєть ся де, то певно на дуже вузкім просторі, а загально кажеть ся: барилка, баривка. Кріп*і*сть не уживаєть ся також, тільки кріпость. Иньші дрібниці поминаю.

Автор не звернув також пильної уваги на те, аби загально розповсюджені слова не пропускати, особливо коли вони повинні стояти при таких, що їх дуже нагадують при перегляданю словаря, прим. бадьо, бантина, бариш, бридота, вагітний, вартівня, вурдити ся, головатиця, гордовина, діл, плїснявка і ин. За те навів багато льокалїзмів, які безпечно можна було пропустути без страти для словаря. Вистане тут навести хочби такі, як: бре, бре, бритити (голити), буката, бутук (?) ветити, переветити (übertreffen), горілня,

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-01 19:54 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112067880721
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

ґутея, джерга (дерга), салба (Halsschmuck), себний (mutig), слатина, терх, фарнути, фелеґа, фискавка, фальча, шушеребок і иньші.

Декуди уживав автор також новотворів, хоч не скажу, щоб усюди вдатно, прим. ви́вертка — Korkzieher; виро́бня — Fabrik; відстановити, -вляти — wiederbeleben; краси́вець — Puppenräuber; позба́ва — Befreiung; у́кий — geschult і ин. Неправильно на мою думку ужив автор *брид, жолуд*, зам. бридь, жолудь; *шва* — зам. шев; *мязь* — зам. мяз; форми га́рен зам. гарний до тепер не доводило ся менї стрічати.

Зовсїм непотрібно позаводив д. Попович до свого словаря цїлий ряд таких чужих слів — румунських, мадярських і головно польських, на які в нашій мові є дуже добрі вирази і яких нема потреби заступати варваризмами. Наведу тут деякі: не́піт — Neffe; непо́та — Nichte; бізувати, бірувати, забірувати, гайтувати, гирішний, леґінь (не перечу, що всї сї слова уживають ся між народом, але для них місце в диялєктольоґічнім словари, а не тут); душман — Tyrann: отян — Fernrohr; далї цїлий ряд польських: вару́нок (warunek) — умова; видїнє (widzenie, Sehen) — вид; ви́дмо (widmo) — привид; виняток, -тковий (wyjątkowy) — виїмковий; віщ (wieszcz) — віщун; волє — воло; вонь, вонність, вонний — в значіню запах, запашний, хоч рівночасно побіч них пише: воняти, вонючий — übelriechen, übelriechend; зго́ла (zgoła) — зовсїм, цїлковито; лїска (laska) в значіню палиця; (є в нас і вираз лїска, але він значить малі ворота або дверцї, виплетені з прутків; того д. Попович одначе не подає); мгла (mgła) — мряка (або коли вже так конечно хто хоче, то імла, в кождім разї не мгла); пересправа, -вляти — переговори, -ювати; пищалка (piszczałka) — сопілка; піхур (pęcherz) — міхур або пухир; половичний (połowiczny) — половинний; по́пуд (popęd) — Antrieb; потвар (potwarz), по нашому клевета; предцїнь (przecież) — аджеж; ритина (rycina) — Kupferstich; скуток, -чний (skutek) — наслїдок; таковий (навіть поль. takowy, як відомо, убите розпорядженєм Коритовского) — такий; тре́звий (trzeźwy) — тверезий: уставичний (ustawiczny) — ненастанний, безнастанний; шацувати (з нїмецького через польське szacować) — зам. оцїняти і и. — як видно, не мала низка дивоглядів. Д. Попович подає деякі слова, запозичені з церковщини, як: кроткий, куст і ин., або з російської як: батюшка — Pfarrer, при чім навіть не зазначує, що батюшками називають ся тільки православні російські попи, а не иньші; та звідки він вирвав слово: позаякий —

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-01 19:54 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112067880721
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

wie beschaffen (утворене очевидно від так само дивовижного — позаяк) — сього я й згадати не годен.

Найчастійші одначе в словарі москалїзми; я вичислю їх тут усї (на скільки завважив їх), щоб д. Попович при можливім другім виданю словаря не ужив їх знов: віроятний, -тність, вміняти, дїйство -увати, дїятель -ний -ність, єсли, жати (drücken), злучай і случай, случайність, зрітельний, зрітель, коварство, личний -ність, мечта, нарічиє, норовственність, общий -ина, особенний -ність, понеже, поприще, порядочний, приятний, розличити -чний, рубаха, свойство -енність -ий, совіт -ник, -увати, создати, супруг -жіє -жний, таможня, точильщик, трогати, ужас -ний -ати ся, участвувати, яд, чувство -увати. Замісь тих усїх слів є в нас свої власні, далеко відповіднїйші тóму, що популярно називаєть ся „духом“ мови, тому́ нема нїякісїнької потреби обставати за ними або придержувати ся їх.

Окремий уступ мушу присьвятити також тим словам, які вправдї є в нас і уживають ся, але в иньшім значіню, як їм надав д. Попович або лише в подібнім. І так: богатир означує у нас богатого чоловіка; автор перекладає його виразом Held, що по нашому значить: герой. Бураковий може бути: aus roten Rüben, але й dunkelrot. Ви́скробок перекладає автор через Rest; се очевидно занадто загально. Гиря перекладене на Haar, хоч вона означує довге волосє, а не якебудь. Ґалиця перекладено на Ungeziefer, хоч се льокальне гуцульське слово значить гадюка. Дївка, дївиця перекладені на Jungfrau, хоч Jungfrau значить по нашому дївка, дївчина, а попередні слова не уживають ся, хиба в приложеню до Богородицї. Квач перекладений на Pinsel, хоч не знаю, що сказав би прим. д. Труш, як би хто запропонував йому показати свої квачі, якими малює. Книш означений виразом Brötchen mit Fülle; чужинець міг би подумати, що се пампушок; тимчасом книш буває в ріжних околицях ріжний, але декуди виглядає так як здоровий собі Brot. Колиба перекладена на Hütte. Родом хатини вона є, але в кождім разї не хатою, лиш будою. Колодач має означувати schlechtes Messer; тимчасом колодачем називаєть ся ніж із великою деревляною колодкою. Перекласти крашанку словом Osterei за мало, бо Osterei може бути зовсїм некрашене (якого й виключно уживають, коли дїлять ся „сьвяченим яйцем“), а може бути й писанкою, яка знов знов зовсїм відмінна від крашанки. Манджати уживаєть ся звичайно в значіню йти (особливо швидко), але не wandern. Пискливий не все значить piepend, pfeifend, бо в при-

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-01 19:54 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112067880721
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

ложеню до свині ледви можна би сказати pfeifendes Schwein. Плохий значить schlecht, schwach (чи scheu — того я не чував), але значить також добродушний (те саме, що в деяких околицях означуєть ся виразом благий). Пращур можна перекласти на Ururvater, але мабуть ніколи Ururenkel. Сьвіт у значіню Licht уживають деякі письменники під російським впливом, але у нас на Licht є добрий вираз сьвітло і його треба тримати ся. Ясити в значіню verkünden мені не доводило ся чувати.

Побіч вичислених слів є й такі, що їх переклад на німецьку мову вповні коректний, лише що вони попри вказане значінє мають іще иньше, якого автор не подав зовсім. Баба попри altes Weib, Grossmutter, Memme, Gugelhupf означує ще жебрачку, замужну жінку (моя баба = моя жінка), а є й баба на мостах — кафар, у кузні — Ambos, рід гриба і т. п. Баламут — Betrüger, але також опалка. Басувати — Bass spielen od. singen; коні басують; він йому басує = потакує. Бігун — Läufer, Pol; чіп при дверех. Богородиця — Muttergottes; в деяких околицях ходять із богородицею на плечах. Веснянки — Sommersprossen; весняні пісні. Вивід — Ausführung, Schluss, Ableitung; жінки ходять також до виводу. Випис — Auszug; випис із ремесла. Відворот — Rückseite; відворот вояків. Галушка — gefülltes Kraut (?); гнітити — drücken, bedrücken, pressen; гнітити хліб у печі. Губа — Lippe, Mund (польонїзм — gęba); пішов на губи. Дачка — Abgabe; декуди податок. Козаччина — Kosakenland; київська козаччина в 1854 р. Коляда — Weihnachtslied; дайте нам коляду. Луг — Lauge; ми в луг підем всї з косами. Лопатка — Schaufel; не їж зелених лопаток; мене коле в лопатках. Мід — Honig, але як би хто сказав Німцеви: Принесїть менї меду напити ся (через Honig), то ледви дістав би те, чого просив. Поліг — gemähtes Gras; жінка в полозї. Розвідка Untersuchung, Nachforschung; молода розвідка. Цапок — Ziegenbock; купив собі цапок дров.

Завважу ще, що в словарі досить друкарських помилок і хоч деякі справлені на початку книжки, то все ще полишали ся й несправлені. До недостатків книжки належить цїлковитий брак фразеольоґії; тимчасом вона повинна бути й у найменьшім словарчику, особливо де в певній фразї дане слово має зовсім окреме значінє. З усім тим одначе ми вважаємо словарь д. Поповича корисним набутком для нашої словарної лїтератури. *Волод. Гнатюк.*

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-01 19:54 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112067880721
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google